

бізнесу, його схильність швидко переймати міжнародний досвід - є належними передумовами для розвитку соціального підприємництва. Це, в свою чергу, є серйозним кроком на шляху вирішення соціальних проблем сучасної України шляхом об'єднання ресурсів основних секторів суспільства.

Література:

1. Перетворення нашого світу: Порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року Генеральна Асамблея ООН, 2015р, 38с
2. Розвиток соціального підприємництва в Україні. Біла книга. Під загальною редакцією Валерія Кокотя. – К.:, 2020. – 98 с.
3. Свинчук А. Міжнародний досвід розвитку соціальних підприємств: уроки для України. Теорія стратегії та економічного розвитку. 2014. № 34. С. 25–32. URL: http://ir.kneu.edu.ua/bitstream/2010/4539/1/2014_34_%2825-32%29.pdf
4. Національна доповідь “Цілі сталого розвитку: Україна” [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/cili-stalogo-rozvitku-ta-ukrayina>

РОЗВИТОК МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

Руденко А. В., студентка 4 курсу економічного факультету

Теслюк С. А., к.е.н., доцент, старший викладач кафедри фінансів

Волинський національний університет імені Лесі Українки

Економічне зростання України тісно пов'язане з розвитком малого та середнього бізнесу. Сьогодні саме підприємницька діяльність впливає на швидкі позитивні структурні зміни в економіці, вихід з економічної кризи та створення сприятливих умов для розширення впровадження ринкових реформ.

В умовах децентралізації, розвиток бізнесу вкрай необхідний та потребує підтримки, як на державному, так і на місцевому рівні. Малий та середній бізнес є складовою соціально-економічного розвитку міст, селищ та сіл, тому розвиток малого підприємництва залишається одним з актуальних питань сьогодення. Насамперед, варто зазначити, що діяльність бізнесу розглядається як інструмент зростання зайнятості на території громади та джерело підвищення доходності місцевого бюджету і жителів території.

У сучасних умовах ефективний розвиток економіки громади, збільшення надходжень до бюджетів всіх рівнів, а також вирішення соціальних проблем, у тому числі зменшення безробіття, підвищення життєвого рівня людей – здебільшого залежить від діяльності суб'єктів підприємництва. Громади мають унікальні шанси значно збільшувати доходи місцевих бюджетів саме за рахунок отримання додаткових ресурсів, а це, переважно, 60 % від податку на доходи фізичних осіб та 100 % земельного податку.

Для ознайомлення із ситуацією розвитку середнього та малого бізнесу було обрано Волинську область. За інформацією Державної служби статистики України, станом на 2020 рік у Волинській області налічувалося 6047 підприємств, у тому числі 8 великих, 366 середніх та 5673 малих. Порівняно із

попереднім періодом, спостерігається позитивна тенденція до збільшення кількості малих та середніх підприємств. У 2020 році їх кількість відповідно збільшилась на 52 середніх та 82 малих підприємств. Найбільша кількість малих та середніх підприємств належить до оптової та роздрібною торгівлі; ремонту автотранспортних засобів і мотоциклів – 1712, сільського, лісового та рибного господарства – 939, до промисловості – 806, до операцій з нерухомим майном – 584[3].

Незважаючи на те, що за період з 2017 по 2020 рік кількість підприємств у області зросли, проте спостерігається різна тенденція обсягів реалізованої продукції (товарів, послуг). Так з 2016 по 2019 роки, показник постійно позитивно зростав (165999195,9 грн. у 2017 році до 206721230,7 грн. у 2019 році). Однак, у 2020 році обсяг реалізованої продукції у Волинській області скоротився на 30783440,3 грн. [1]. Отже, можна зробити висновок, що із стрімким ростом бізнесу в області існує ряд причин, які гальмують його розвиток, а саме: правові, фінансові, адміністративні, інформаційні, соціально-психологічні чинники, а також коронакриза.

Загальні параметри малого підприємництва ще не повною мірою відповідають можливостям і потребам економіки області. Суб'єкти підприємництва досить часто стикаються з певними труднощами:

- відсутні дешеві банківські кредити для суб'єктів малого і середнього підприємництва;
- недостатнє запровадження стимулюючих факторів для активного впровадження суб'єктами малого і середнього підприємництва передових технологій та інноваційного виробництва, виробництва конкурентоспроможної продукції і послуг;
- недостатнє інформаційне забезпечення, яке б своєчасно і зрозуміло доносило до зацікавлених чоловіків та жінок підприємців зміни у процедурах та порядку реєстрації, оподаткуванні, отриманні дозволів та ліцензій, користуванні майном тощо
- невисокий рівень кваліфікації підприємців: відсутність навичок бізнес планування, маркетингу, менеджменту та проблеми підбору кваліфікованого персоналу, особливо це стосується жінок.

Вирішення цих та інших проблем, збереження вже існуючих і створення нових суб'єктів підприємницької діяльності, збільшення кількості робочих місць і податкових надходжень малому та середньому підприємству необхідно постійно надавати організаційно-технічну, фінансову і майнову підтримку різного рівня.

Для створення сприятливих умов як для наявного бізнесу – максимально розкрити свій потенціал, так і максимально залучити новий бізнес – як український, так і іноземний, місцева влада та держава повинні використовувати різні інструменти підтримки бізнесу.

Так одним із прикладів є створення пілотного проєкту «Інформаційний пункт підприємця». ІПП – модель первинної безкоштовної інформаційної підтримки бізнесу на рівні громад. Пілотний проєкт тривав з грудня 2019 року до грудня 2020 року. В пілотному проєкті ІПП взяли участь 4 області.

Протягом періоду пілотного періоду проекту підприємці отримали 2035 безкоштовних базових консультацій. Після завершення пілотного проекту частина ІПП продовжила роботу з підприємцями. Пілотний проект був реалізований Міністерством розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України за підтримки Офісу розвитку малого і середнього підприємництва, проекту FORBIZ спільно з регіональною та місцевою владою [4].

У 2020 році було створено в Україні Державну кредитну програму «Доступні кредити 5-7-9%» з метою спрощення доступу мікро та малого бізнесу до банківського кредитування. Завдання програми – посилення конкурентоспроможності українського мікро та малого бізнесу, створення нових робочих місць, повернення трудових мігрантів. За попередніми розрахунками програма сприятиме створенню понад 90 тис нових робочих місць. У рамках програми діють три відсоткові ставки (залежно від дати заснування бізнесу та його розміру (річного обороту): 5% річних – якщо виручка до 25 млн грн і створюються мінімум 2 робочих місця протягом першого кварталу; 7% річних – для бізнесу з виручкою до 25 млн грн; 9% річних – для бізнесу з виручкою до 50 млн грн.

Ще одним із інструментів впливу на розвиток МСБ є мережа Центрів Інформаційної Підтримки Бізнесу (ЦІПБ), яка заснована на базі вже існуючих організацій за фінансування ЄС. Дана організація допомагає розвиватись українському малому та середньому бізнесу, впроваджувати професійні та інноваційні рішення для розвитку бізнесу, створювати нові бізнес-можливості та захищати інтереси бізнесу, активно інтегрувати український бізнес у світову економіку.

Також у багатьох регіонах України, у Волинській області включно, на підставі рішень місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування розроблено низку програм фінансової підтримки підприємців.

Сьогодні актуальним є те, що впровадження жорсткого карантинного режиму суттєво обмежило роботу підприємств. Особливо вразливими до економічних наслідків пандемії виявилися представники малого та середнього бізнесу. За результатами опитування Європейської бізнес-асоціації кожен п'ятий малий бізнес в Україні опинився під загрозою закриття [2].

Враховуючи ті умови, що склалися в країні, урядом України було запроваджено ряд програм щодо допомоги малому та середньому бізнесу в період карантину:

- «Кредитні канікули»;
- «Податкові преференції»;
- «Підтримка малого і середнього бізнесу»;
- «Підтримка агробізнесу»;
- «Інформаційна підтримка бізнесу».

На підтримку бізнесу в умовах пандемії у законодавстві відбулися деякі податкові зміни, зокрема: більшість штрафів за порушення податкового законодавства були обмежені, продовжили термін подання річної декларації про майновий стан і доходи тощо.

Як зазначається в Програмі підтримки бізнесу, окрім допомоги з Держбюджету, підприємці та наймані працівники можуть отримати допомогу з місцевого бюджету регіону, в якому вони працюють. Рішення про призначення цієї допомоги та її розмір приймають органи місцевого самоврядування. Детальну інформацію про таке рішення можна дізнатись безпосередньо у органів місцевого самоврядування регіону, в якому здійснюється діяльність [5].

Підсумовуючи вище викладене, можна зробити висновок, формування сприятливого бізнес середовища повинно бути одним із головних завдань діяльності громад та держави. Розвиток підприємців є важливий для громад, оскільки вони створюють нові робочі місця, збільшують грошові надходження до місцевих бюджетів, сприяють поширенню інноваційних практик та підходів до ведення бізнесу, розвивають місцеву інфраструктуру. Загалом, завдяки підприємцям зростає економічна спроможність громад та підвищується економічна привабливість регіонів.

Фінансова спроможність нашої області є низькою, тому органам місцевого самоврядування необхідно докласти зусиль, щоб усунути основні перешкоди на шляху розвитку малого та середнього бізнесу. Місцева влада, в рамках можливостей, повинна вжити низку дієвих заходів зі стимулювання розвитку малого та середнього бізнесу:

- безкоштовно забезпечити підприємцям засоби обліку;
- надати можливість користуватися швидким Інтернетом;
- відкоригувати ставки та процедуру адміністрування єдиного податку;
- спростити надання підприємцям адміністративних послуг тощо.

Наявність стимулів, які створюватиме місцева влада, буде породжувати активний інтерес та зацікавленість підприємців у прибутковій діяльності власного бізнесу.

Література:

1. Головне управління статистики у Волинській області. URL: <http://www.lutsk.ukrstat.gov.ua/>
2. Європейська бізнес-асоціація. URL: <https://eba.com.ua/>
3. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
4. Портал для підприємців. URL: <https://sme.gov.ua/>
5. Програма підтримки бізнесу. URL: <https://covid19.gov.ua/prohramy-pidtrymky-biznesu>